

هجرت آفتاب

ماه خرداد سال‌هایی بوده که با وقایعی متفاوت در ذهن و تاریخ ملت ایران ماندگار شده است، اما خرداد سال 68 حادثه‌ای را در دل داشت که نه تنها مردم ایران بلکه تمامی جهان را معطوف به خود کرد؛ رحلت یک بزرگمرد، تاریخ‌ساز.

ماه خرداد سال‌هایی بوده که با وقایعی متفاوت در ذهن و تاریخ ملت ایران ماندگار شده است، اما خرداد سال 68 حادثه‌ای را در دل داشت که نه تنها مردم ایران بلکه تمامی جهان را معطوف به خود کرد؛ رحلت یک بزرگمرد، تاریخ‌ساز. به گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، پرتال پژوهشی و اطلاع‌رسانی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) به همین مناسبت ساعت‌شماری از ایام بستری شدن حضرت امام خمینی در بیمارستان تا زمان رحلت ایشان را منتشر کرده است که بازخوانی آن شاید یادآور لحظه‌هایی پر اضطراب برای دوستاران امام (ره) و انقلاب باشد، اما برای نسلی که آن روزها نبودند و می‌پرسند، مروری تاریخی باشد.

3 خرداد 1368

8:00 امت وفادار ایران به شکرانه سلامت حضرت امام (س) پس از عمل جراحی در سراسر میهن اسلامی آیین شکرانه برگزار می‌کنند.

9:30 اعلام برگزاری آیین نیایش در کلیه وزارتخانه ها و موسسات دولتی برای بهبود وضع جسمانی امام خمینی (س)

10:00 مراسم دعا و نیایش برای سلامتی کامل امام امت از سوی آرامنه تهران در حال برگزاری است.

10:45 مراسم دعا و نیایش برای سلامت وجود حضرت امام (س) از سوی آیت‌الله العظمی محمدرضا گلپایگانی در قم برگزار می‌شود.

11:15 خانواده های شاهد در مجتمع فجر برای برگزاری مراسم دعا و نیایش گردهم آمدند.

12:00 امام خمینی (س) در یک ملاقات محدود پس از جراحی، جمعی نزدیکان را مورد تفقد و عنایت قرار دادند.

14:00 گزارش چگونگی عمل جراحی امام از سوی تیم پزشکی تشریح می‌شود.

14:30 دکتر سید حسن عارفی، سرپرست تیم پزشکی: امام خمینی در فاصله کوتاهی پس از عمل جراحی به هوش آمدند و وضع عمومی ایشان خوب است.

15:30 پس از اعلام خبر انجام عمل جراحی حضرت امام (س) تماس‌های تلفنی مردم از سراسر کشور با دفتر حضرت امام (س) یک لحظه نیز قطع نمی‌شود.

16:30 به دعوت آیت‌الله خامنه‌ای، رئیس‌جمهوری، مراسم دعا و نیایش در مسجد امام خمینی تهران به شکرانه بهبودی امام امت برگزار می‌شود.

17:00 آیات عظام، علما، روحانیون و ائمه جمعه با ارسال تلگرام‌ها و پیام‌هایی از انجام عمل جراحی موفقیت‌آمیز امام امت ابراز خشنودی می‌کنند.

17:30 نهادها، سازمان ها، ادارات و جمعیت‌های افزون بر، برگزاری مراسم دعا و نیایش با صدور اطلاعیه و ارسال پیام به محضر امام امت از عنایت خداوند در حفظ نعمت وجود رهبر عظیم‌الشان انقلاب اسلامی سپاسگزاری می‌کنند.

18:00 جامعه روحانیت مبارز تهران برای برگزاری مراسم شکرانه و نیایش از عموم مردم دعوت کرد.

19:00 مراسم دعا و نیایش برای سلامتی کامل امام (س) در سراسر کشور برگزار می‌شود.

21:00 حجت‌الاسلام سید احمد خمینی: وضع عمومی حضرت امام (س) خوب است و جای نگرانی وجود ندارد.

4 خرداد 1368

9:00 اطلاعیه تیم پزشکی امام (س): خون‌ریزی در کنترل کامل بوده و از زمان عمل تاکنون نیازی به تزریق خون نبوده است. امام (س) امروز از تخت خارج شدند و روی صندلی استراحت کردند.

10:00 امشب و صبح فردا از سوی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در جوار تربت پاک شهدا مراسم دعا و نیایش برای سلامتی کامل امام (س) برگزار می‌شود.

11:00 از طرف مجمع روحانیون مبارز در مکتب‌الحسین (ع) مراسم دعا و نیایش برای سلامتی کامل امام (س) برگزار می‌شود.

12:00 آیات عظام گلپایگانی و مرعشی نجفی در تلگرافی به حضور امام امت، برای بهبود حال ایشان دعا کردند.

14:00 آیت‌الله حسینعلی منتظری با تلگرافی به محضر امام امت، از درگاه خداوند متعال برای ایشان آرزوی سلامت کرد.

15:00 پیام خانواده های شهدای لبنانی به امام امت دریافت شد. این خانواده‌ها اعلام کردند که برای بهبود حال امام دست به دعا برداشته‌اند.

16:00 تماس امروز کیهان با دفتر امام: حال عمومی حضرت امام خوب و کسالت معظم‌له رو به بهبودی است. بر اساس آخرین

خبر دریافتی از دفتر حضرت امام که حدود ساعت 10:30 صبح امروز کسب شد حال حضرت امام خمینی که به علت خونریزی دستگاه گوارش تحت عمل جراحی قرار گرفته بودند بحمدالله رضایت بخش است و معظم له با گذراندن دوره نقاهت سلامتی کامل خود را باز می یابند.

19:00 حجت الاسلام سید احمد خمینی: عمل جراحی بسیار خوب انجام شد. یکی دو روز پیش در دستگاه گوارش حضرت امام (س) خون دیده شده بود. اطبای معالج پس از مشورت های لازم به این نتیجه رسیدند که برای بهبود سریع و بهتر ایشان باید عمل جراحی انجام شود که مساله را با ایشان در میان گذاشتند و ایشان هم قبول کردند و فرمودند هر چه صلاح می دانید انجام دهید.

21:00 حجت الاسلام فلسفی در مراسم مسجد امام خمینی: انجام عمل جراحی موفقیت آمیز حضرت امام(س) خود نعمت بزرگی است که در این مورد باید به درگاه پاک اقدس الهی شکرگزار بود.

5 خرداد 1368

6:00 مراسم دعای ندبه به همراه دعا برای سلامتی کامل امام در بهشت زهرا برگزار شد.

8:00 تیم پزشکی معالج امام(س) حال معظم له را بسیار خوب و مطلوب توصیف کرد.

10:00 مراسم دعا و نیایش برای شفای عاجل امام از سوی زرتشتیان تهران برگزار می شود.

12:30 حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی، رییس مجلس در خطبه های نماز جمعه تهران چگونگی عمل جراحی موفقیت آمیز امام(س) را تشریح می کند.

12:45 حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی: تاثیر مثبت عمل جراحی امام بیش از حد انتظار پزشکان معالج بود و الان حال ایشان کاملاً طبیعی است و مانند مریض های غیر سالمندی است که دوره نقاهت پس از عمل را می گذرانند.

13:00 حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی: قبل از حضور در دانشگاه تهران به محضر امام امت رسیدم و امام فرمودند سلام مرا به مردم خوبمان برسان و از کسانی که ابراز احساسات کردند تشکر کن و بگو ان شاء الله بزودی جواب محبت ها را خواهیم داد و از مردم بخواه دعا کنند.

15:00 ساجد علی نقوی، رهبر شیعیان پاکستان، با ارسال تلگرامی به محضر امام امت از انجام عمل جراحی موفقیت آمیز ایشان اظهار خوشنودی کرد.

17:00 بر اساس اخبار رسیده طی دو روز گذشته مسلمانان شهرهای مختلف پاکستان با برگزاری مراسم نیایش برای بقای عمر امام امت دست به دعا برداشتند که آیین های نیایش امشب نیز ادامه پیدا خواهد کرد.

6 خرداد 1368

08:00 رییس جمهوری و نخست وزیر پاکستان طی پیامی به محضر امام خمینی(س) خشنودی خود را از عمل موفقیت آمیز جراحی حضرت امام و سلامت معظم له ابراز داشتند.

10:00 شیخ زاید بن سلطان آل نهیان، رییس امارات عربی متحده و شیخ راشد بن سعید آل مکتوم نایب رییس دولت امارات و رییس مجلس وزرای آن کشور با ارسال تلگرام های جداگانه ضمن ابراز خشنودی از عمل موفقیت آمیز جراحی امام (س) برای سلامت کامل ایشان ابراز امیدواری کردند.

12:00 فرماندهی جنبش امل لبنان طی تلگرامی به محضر امام امت، موفقیت عمل جراحی معظم له را تبریک گفت.

14:00 مراسم دعا برای امام(س) در ژاندارمری کل کشور در حال برگزاری است.

16:00 اقلیت های دینی از جمله زرتشتیان، آشوری ها و کلدانی ها به مناسبت بهبودی امام(س) آیین شکرگزاری برگزار کردند.

18:00 مراسم دعا و نیایش برای سلامتی کامل امام(س) در جوار تربت پاک شهدای بهشت زهرا(س) در حالی برگزار است.

22:00 مسلمانان کنیا با برپایی مجلس دعا و نیایش برای سلامتی امام خمینی(س) دعا کردند.

7 خرداد 1368

08:00 گزارش گروه پزشکان معالج در تشریح حال عمومی امام(س): حال عمومی امام خمینی(س) در پنجمین روز پس از عمل جراحی بحمدالله کاملاً رضایت بخش است و وضع قلب، نبض، فشار خون، تنفس و کلیه ها کماکان عادی است.

10:00 مراسم دعا و نیایش برای سلامت کامل امام امت در وزارت امور خارجه آغاز شده است.

12:00 از سوی گروه پزشکی معالج، مصرف مایعات خوراکی برای حضرت امام(س) تجویز شده است.

14:00 مراسم دعا و نیایش در اداره عقیدتی سیاسی نیروی هوایی با حضور جمع کثیری از فرماندهان و کارکنان این نیروی برگزار شده است.

16:00 پزشکان معالج حال عمومی امام(س) را بسیار رضایت بخش اعلام کردند.

18:00 دکتر یلدا، استاد بیماری های عفونی دانشگاه علوم پزشکی تهران، برای مشاوره در محل بستری شدن امام امت حاضر شد.

8 خرداد 1368

8:00 گزارش تیم پزشکی از بهبودی حال امام(س) در ششمین روز پس از عمل جراحی: روند بهبود حضرت امام(س) بیشتر از حد انتظار پزشکان معالج است.

10:00 اعضای شورای نگهبان، حجت‌الاسلام محمد باقر حکیم رئیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، انجمن اسلامی ترکمن‌های عراقی و حسن صفار از رهبران سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب با ارسال تلگرام هایی به محضر امام امت خرسندی خویش را از موفقیت آمیز بودن عمل جراحی معظم له و بهبود حال ایشان اعلام کردند.

12:00 مراسم نیایش و دعا در وزارت دفاع و اداره‌های تابعه آغاز شده است.

14:00 سپاه «9 - بدر» در تلگرامی به محضر فرمانده کل قوا از سلامت معظم له اظهار خرسندی کرد.

16:00 کارکنان راهنمایی و رانندگی با برپایی دعای توسل در قرارگاه مرکزی این نیرو، برای بهبود کامل امام امت دست به دعا برداشتند.

18:00 مسلمانان نیجریه و جمع زیادی از پاکستانی ها و لبنانی های ساکن این کشور با حضور در سفارت جمهوری اسلامی ایران ضمن ابراز شادی از سلامت امام(س) برای طول عمر ایشان دعا کردند.

19:00 مراسم نیایش به شکرانه سلامتی حضرت امام(س) در مسجد جامع بندر گز آغاز شده است.

20:00 از سوی اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا مراسم دعا و نیایش برای سلامت امام امت در چندین شهر اروپایی از جمله فرانکفورت، مونستر، برلین در آلمان غربی، رم در ایتالیا و وین در اتریش برگزار شد.

22:00 در مراسم نیایشی که در خانه جانبازان شهر کلن آلمان غربی برگزار شد، کارکنان سفارت جمهوری اسلامی ایران، دانشجویان ایران و جمع کثیری از جانبازان اعزامی برای درمان، در آن شرکت کردند.

9 خرداد 1368

8:00 سازمان تبلیغات اسلامی استان تهران در اطلاعیه‌ای ضمن شکرگزاری به درگاه احدیت به واسطه بهبود حال امام امت از عموم مردم دعوت کرد تا به شکرانه سلامتی رهبر انقلاب اسلامی روز شنبه 13 خرداد را برای طلب شفای عاجل و طول عمر حضرت امام «روزه استحبایی» بگیرند.

11:00 مراسم نیایش دانشگاہیان به مناسبت بهبود حال امام(س)، با حضور شمار زیادی از دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی در سالن اجتماعات دانشکده علوم اجتماعی این دانشگاه برگزار شد.

13:00 مراسم دعا و نیایش در ساختمان مرکزی بانک مرکزی آغاز شده است.

15:00 امام جمعه شهر تاناناریو پایتخت ماداگاسکار، جامعه شیعیان ماداگاسکار، با ارسال پیام هایی عمل جراحی موفقیت آمیز امام را تبریک گفتند.

17:00 علامه سید حسین فضل‌الله به نمایندگی از سوی مسلمانان جبل عامل لبنان پیام تبریکی به مناسبت بهبود حال امام امت ارسال کرد.

18:00 علما و طلاب شهر لاهور پاکستان در تلگرامی خطاب به رهبر انقلاب اسلامی، بهبود کامل ایشان را از خداوند متعال مسئلت کردند.

21:00 سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب به مناسبت عمل جراحی موفقیت آمیز حضرت امام پیام صادر کرد.

10 خرداد 1368

1:00 از نیمه های شب تنگی نفس و تند نفسی حضرت امام(س) آغاز شد که 28 دقیقه ادامه داشت.

8:00 امروز برای سلامت امام امت مراسم دعا و نیایش در لبنان برگزار می‌شود.

10:00 خبرگزاری جمهوری اسلامی، سازمان بنادر و کشتیرانی، نهضت سواد آموزی، دانشگاه تربیت مدرس، ساختمان مرکزی وزارت آموزش و پرورش، بانک مرکزی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه تهران، ستاد و دانشکده علوم انتظامی نیروی زمینی، نخست وزیری، وزارت پست و تلگراف و تلفن از برگزاری مراسم دعا برای بهبود حال امام(س) خبر دادند.

12:00 از سوی جامعه روحانیت مبارز تهران مجلس دعا و نیایش در مسجد صاحب الزمان(عج) واقع در غرب تهران در حال برگزاری است.

13:00 تا ساعاتی دیگر مراسم دعا برای امام امت در شهرهای کشور برگزار می‌شود.

17:00 پزشکان معالج مصرف مقدار اندکی مایعات خوراکی (کمپوت، شربت، چای ...) را تجویز کردند.

19:00 به علت افزایش کراتینین خون از آقایان دکتر قدس و دکتر رهبر، دو تن از متخصصان کلیه، درخواست شد برای معاینه و مشاوره بر بالین حضرت امام(س) حاضر شوند

نماز حضرت امام

11 خرداد 1368

8:00 با افزایش سریع تعداد گلبول‌های سفید و تغییر فرمول خون، از دکتر منادی‌زاده و دکتر رأفت تقاضا شد مجدداً برای تصمیم گیری به تیم پزشکی ملحق شوند.

9:00 امام احساس خواب‌آلودگی شدید می‌کنند.

10:00 خانواده شهدا، نیروهای بسیج و پرسنل پایگاه مالک اشتر برای سلامتی امام مراسم دعا برپا کردند.

12:00 امام به مدت یک ساعت در محوطه باز بیمارستان به استراحت پرداختند و با نزدیکان ملاقات کردند و نماز ظهر و عصر را در همان جا اقامه فرمودند.

13:15 حضرت امام نماز ظهر عصر را در محوطه باز بیمارستان اقامه کردند.

15:00 تیم پزشکی از دکتر فریدون عزیزی، استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، برای مشاوره دعوت کرد.

16:00 احساس خواب آلودگی امام به نسبت صبح کمتر شده است.

19:00 امام شام مختصری میل کردند.

21:00 حضرت امام تنگی نفس و درد قفسه صدی خود را به پزشکان اطلاع دادند.

22:00 دوباره احساس خواب آلودگی امام زیاد شد.

12 خرداد 68

8:00 پیام اتحادیه انجمن های اسلامی دانش آموزان به مناسبت عمل جراحی موفقیت آمیز امام امت صادر شد.

12:00 پزشکان ایرانی مقیم استانبول طی نامه ای به حضرت امام خوشحالی خود را از پایان یافتن عمل جراحی موفقیت آمیز ایشان ابراز کردند.

14:00 برگزاری مراسم دعا برای سلامتی کامل امام امت در وزارت صنایع در حال برگزاری است.

16:00 مردم سراسر کشور خود را برای شرکت در مراسم دعایی که قرار است در مساجد و حسینیه ها برگزار شود، آماده می کنند.

18:00 ائمه جماعات امشب ما بین نماز مغرب و عشا برای سلامت امام دست به دعا می شوند.

20:00 مراسم دعای مردم در اماکن مذهبی پس از اقامه نماز مغرب و عشا در حال برپایی است.

21:00 صدای « ربنا » و « اللهم » از سراسر کشور به آسمان می رود.

رحلت حضرت امام

13 خرداد 1368

1:40 بنا به دستور جناب آقایان دکتر منادی زاده و دکتر رأفت آمپول (ONCOVIN VINCRISTINE) به مقدار 2 میلی گرم با احتیاط در ساعت صبح وریدی تزریق شد و عکس العمل غیر طبیعی نداشت.

2:00 فشار خون حضرت امام شروع به سقوط کرد.

2:30 خواب آلودگی امام شدت گرفت.

2:40 سرم قندی 5% 200 سی سی هر ساعت تجویز شد.

4:30 سرم قندی 5% + بیکربنات وریدی تزریق شد.

5:00 با وجود آنکه درجه حرارت 36 درجه سانتی گراد است، امام احساس سرما می کنند.

8:15 به سرم قندی اضافه شد و همراه آن آلبومین انسانی وریدی و سپس بیکربنات و داخل هر سرم کلرور پتاسیم تجویز شد.

9:14 امام دچار تپش قلب، بی حالی، ضعف، پایین افتادن تدریجی فشار خون شریانی شدند.

10:00 به علت مشکل ترشحات کلیه از آقایان دکتر قدس و دکتر رهبر خواسته شد به جماران بیایند.

10:10 کلیه افراد تیم پزشکی احضار شدند.

10:20 وخامت حال حضرت امام با خانواده، اطرافیان و مسئولان مملکتی در میان گذاشته شد.

10:30 حضرت امام کاملاً به ملاقات ها و آمد و شدها و وخامت حال خویش آگاهند و بلا انقطاع ذکر می گویند.

10:50 با صلاح دید متخصصان ریوی (دکتر سهراب پور، دکتر واحدی) و متخصصان کلیه (جناب آقای دکتر قدس و دکتر رهبر) 60 میلی گرم جنتامایسین وریدی تزریق شد.

11:00 قلب شروع به کند شدن کرد. آتروپین یک میلی گرم وریدی تزریق شد.

12:00 امام مدام تذکر می دهند که موقع نماز ظهر را به ایشان اعلام کنند.

13:15 امام به کمک حجت الاسلام محمد علی انصاری آخرین نماز ظهر و عصر خود را ادا کردند.

13:00 امام برای ناهار فقط مایعات میل کردند.

14:00 امام دائماً بدون انقطاع حمد و سوره می خوانند.

14:00 امام برای اولین بار استفراغ کردند و بلافاصله دستور دادند کلیه لباس های شان عوض شود و ملافه ها نیز عوض شد.

15:00 ضربان قلب کندتر شد و توصیه شد از ISUPREL وریدی استفاده شود.

15:30 دکتر عارفی: در حال ضعف و سستی و ناتوانی که ناشی از بیماری و سقوط فشار خون شریانی بود با صدای بلند اینجانب را صدا زدند. سر و گوش هایم را نزدیک لبهای لرزان و ناتوان ایشان بردم و عرض کردم آقا جان بفرمایید در خدمتتان هستم. فرمودند: اگر وضو قبل از وارد شدن در وقت باشد، باید نیت چنین باشد. من هم فوری حاج احمد آقای خمینی و حجت الاسلام جناب آقای آشتیانی را که در نزدیک بودند به حضور ایشان خواندم. در حقیقت آخرین تقاضای ایشان صدا کردن حقیر و آخرین مطلب ایشان راجع به یک موضوع شرعی و فقهی بود.

15:58 انتقال الکتریسیته از دهلیز به طرف بطن متوقف شد و به دنبال آن و فشار خون به صفر رسید و قلب از حرکت باز

ایستاد.

16:01 با آمادگی کامل تیم پزشکی با الکتروشوک‌های مکرر، گذاشتن لوله داخل مجرای تنفس و متصل کردن به دستگاه تنفس مصنوعی موقتاً ضربان قلب و تنفس ولو مصنوعی شروع به کار کرد.

22:22 با وجودی که پیس میکر کار می‌کند و الکتریسیته تحریکی به عضله قلب وارد می‌کند، ولی عضله قلب قادر به عکس العمل و منقبض شدن نیست.

22:23 روح خدا به خدا پیوست.

حضور آیت‌الله خامنه‌ای در مصلی

حضور سیداحمد خمینی در مصلی

حضور آیت‌الله گلپایگانی در مصلی

سخنرانی آیت‌الله هاشمی در مصلی